

nyors --- la noya és dreta e igual, gràcies a Déu; ab això 'l que la vulga tindrà que contentar-se'n, y encara que m'estiga mal lo dir-ho, perquè só la seva mare, tindrà un *escarraç* de feyna», id. (*Esc. barcelonines*, 94); «ab la filosa al bras y lo fus a la butxaca, semblava que era un *escarràs* de feyna», Vidal i Valenciano (1867, *Vida en lo Camp*, 222); «—Almenys t'hi casessis ab la Mònica, ja que tant la fas pretenir i en traus el suc de l'*escarràs* --- fumut mussol», MVayreda (*Puny*, xi, p. 144); «—Si una pogués enraonar... Però com que una només és bona per a *escarràs*... Jo diria ---», Coromines (*Silèni*, viii, p. 110).

Es evidentment un substantiu postverbal, puix que expressa una idea verbal si bé elevada a abstracte. També ho prova així, sense rèplica, el prefix purament verbal *es-*; per més que en algun ús local, pugui aparèixer concretat de nou en objectes ben humils dins la vida i la llengua; aquests, però, tenen almenys la utilitat de permetre'ns localitzar l'arrel en molts punts occidentals i balears, mostrant així que el verb devia haver estat de primer general a tot el territori; petits objectes com llistó, branqueta o estella que poden servir per batre, rasclar, picar, etc., en un mot, les accions expressades per *escarrar*, oc. *escarrassar* i els altres verbs estudiats: 'bastiment de llistons' a l'Alt Cardener (*Dag*, 1); 'ram de fruita' a Batea i a Solsona (*Dag*, 2); 'estellicó que es clava, o que es romp' (Mallorca, *Dag*, 3; *AlcM*, § 1, 2).

AlcM gira la bastida de cap per avall, posant aquestes humils i locals accs. secundàries (alguna de les quals pot ser realment *carràs* amb pròtesi de l'article o més aviat resultat d'una confusió dels dos mots) a la base de tot, prenent-les com un substantiu etimològic que significaria 'pal, bastó' i mirant tota la resta com a derivat d'això: *escarràs* en els sentits abstractes —únics comuns a la llengua general i no accs. localíssimes—, de sentit manifestament postverbal, van a la cua de l'article *escarràs*; i, a desgrat del caràcter evidentment verbal del prefix *es-*, dona el verb com un derivat del substantiu *escarràs*. ¿Cal insistir més que això és la inversió del bon mètode lexicològic? Hi cau per dues raons: 1.ª perquè la humil i localíssima acc. 'estella' és l'accepció mallorquina; i 2.ª, per adaptar els fets a una etimologia preconcebuda i mancada de tota base: el suposat greco-llatí *characium 'pal, bastó' (en lloc del qual no hi ha més que el grec *χάραξ*, -*αχος*, sense proves fermes que ni l'un ni l'altre vagin passar al llatí: és sabut que s'ha anat comprovant com a base falsa o dubtosa en els diversos mots que se li havien atribuït).

D'altra banda això és la negació del gran fet que, ja per raons cronològiques i geogràfiques, calia pendre com a punt de partida: l'oc. ant. *escarrassar* 'cardar la llana' 'pentinar els fils d'una tela', ja apareix repetidament en la Tarifa de Nimes de c. l'a. 1300 «obriers per *escarrassar*, penchinar e recolar, per pessa de drap buzèl», «per pessa de blanquet *escarrassar* e pinchinar», «per batre, *escarrassar* et cardar lana grossa» (*PSW* III, 157).

Així és com podrem concebre plenament el contin-

gut semàntic d'*escarrassar-se* i *escarràs*: el cardador de llana, i pentinador de drap, han de picar durament hores i hores: verament això és 'escarrassar-se', i essent aquell el significat concret és racional que hagi servit de base per al sentit vague, ponderatiu i quasi abstracte del verb català. *TdF* confirma: *escarrassà* «carder la laine en gros, peigner grossièrement» (i «tirailleur par les cheveux, étriller qn.», *s'escarrassà* «se tirailler les cheveux»), amb ex. d'escriptors de Vauclusa i altres zones pròximes al Roine. El *FEW* (II, 371a) assenyala el mot en el Moyen Dauphiné, el Roergue i fins al Doubs; el derivat *esca(r)rasse* «grosse carde», ja a Avinyó el 1505; i aquest, com a manlleu (*écarasse*), s'ha usat també com a fr. en el S. XVIII. En l'acc. «ébouriffé» el participi pertany a la llengua de Mistral: «agouloupé de sa flassado / d'or e de rouge *escarrassado*, / lou capitani dóu castèu ---»; *Nerto* II, v. 247 (trad. «*chamarrée* de rouge et d'or»); i el verb *s'escarrassà* 'escaramussar': «lou sòu tacà de sang; / emé furour *s'escarrassant*, / dous escrimaire qu'espadrondon, / luchon a mort» (trad. «se houspillant avec furie», *Nerto* VII, 225). Hi ha una altra acc. de l'oc. *escarrassar*: 'passar el rasclé' («herse») que l'*ALF* troba avui a quasi tota l'extensió dels departaments del Tarn i part llgd. de l'Alt-Garona (6 punts, mapa 1594), i que hom assenyala d'altra banda a Lavelanet (Arieja, a l'E. de Foix), *escarràs* «herse» a tot el Tarn (5 punts del mapa 689), abreujats en *carrassà* i *carràs* en algun punt del Roergue, però allà també *escarràs* («herse») y «espèce de crosse», Vayssier, s. v. *bersà* i *crouósso*.

No hi ha dificultat a comprendre aqueix verb en *-assar* com un derivat del verb *escarrar*, segons les normes de la derivació catalana i occitana: formació paral·lela a la catalana *allargassar* de *allargar*, *esllavassar* de *llavar*, *adobassar* de *adobar*, *esboscassar*, *estopassar*, *enfigassar*, *escagassar*, *arrabassar* (oc. ant. *arrabar* «arracher»), *vergassada*; oc. ant. *espinassar* «garnir d'épines, couronner d'épines», *escrinassat* «échevelé», *estrumassar* (Aversò: oc. ant. *estruma* «enflure»); avui *aculassà*, oc. i cat. *escriðassar*. I amb el mateix *escarrar* aquesta formació verbal-augmentativa es degué aplicar al principi a totes les accs. del mot fins la que ha restat viva fins avui: *escarrassar* és 'collir olives amb la mà' a Ascó i Bot (*AlcM*).

En descàrrec de l'error de l'*AlcM* reconeguem que l'autor del *FEW* no ha anat més ben orientat ni ha comés ací menys faltes metodiques. Separa les dues accs. «carder» i «herse» en dos articles diferents: aquest el posa en l'article *CARRUS* 'carro' [bon 'carro' un rasclé!], aquell en l'article *CARDUUS* 'card': amb l'evasiva que *escarrassar* és una alteració de *escardassar* per influència «d'un altre mot»... que ens queda a deure quin sigui. És clar, al contrari, que és *escardassar* el que ha de resultar de la contaminació soferta per *escarrassar* per obra del sinònim *cardar* i del substantiu *carda*; en efecte *escardassar* no apareix fins a 1550, 250 anys després de l'altre; i *escardassar* és també molt més local, mentre que *escarrassar* ha existit des del Franc Comtat fins a Provença i fins a la Garona.